

Nr 1

Utlåtande i anledning av motioner om åtgärder till hjälp åt ensamstående.

Till allmänna beredningsutskottet har hänvisats de likalydande motionerna I: 91 av herr *Eric Peterson m. fl.* och II: 110 av fru *Frænkel m. fl.*, vari hemställes att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam, allsidig översyn av de problem och svårigheter som möter olika kategorier ensamstående i samhället samt framlägga förslag till effektiva åtgärder för att avhjälpa och undanröja dessa problem och svårigheter.

Motionärerna pekar på en rad områden där de anser de ensamstående — i arbetsför ålder ca 1 miljon och totalt 1½ miljon — vara missgynnade.

Beträffande *familjebeskattningen* anförs att principen för dennas utformning bör vara att samhällets familjepolitiska stöd skall anknytas till barnen.

I *bostadsfrågan* uttalas att de ensamstående i särskilt hög grad drabbas av den svåra bostadssituationen. Det är angeläget att kraftfulla åtgärder vidtages för att öka bostadsbyggandet och skapa en fungerande bostadsmarknad. När bostadsbyggnadsprogrammen upprättas, bör även de ensamståendes behov av tillfredsställande bostäder beaktas liksom behovet av boendeservice. Vidare bör en ökad produktion av kollektivhus övervägas jämsides med en ökning av beståndet av smålägenheter.

Motionärerna anför även, att bostättningslån inte utgår till ensamstående, som saknar vårdnaden om barn.

I *vårdfrågan* anförs att ensamstående personer, som blir sjuka, kommer i en ännu sämre situation än andra. En utökad bevakningstjänst behövs för de ensamstående. Hemhjälpverksamheten bör utbyggas och hemvårdverksamheten utökas.

Vidare framhålles under särskild rubrik problemen med de s. k. *hemmadöttrarna*. Dessa bör, i den mån de på grund av ålder och allmän klenhet inte är i stånd till den arbetstakt som nu fordras på en arbetsplats, kunna få förtidspension efter en generösare bedömning.

För *ensamstående med barn* krävs ett tillräckligt samhällsstöd för barn-tillsynen i form av fler utbyggda barnstugeplatser och familjedaghem samt bättre service vid planering av ny bebyggelse. Vid barns sjukdom bör ersättning från sjukförsäkring utgå till modern efter samma beräkningsgrunder

Bihang till riksdagens protokoll 1969. 11 samt. Nr 1

som om hon — eller om det gäller en ensamstående far han — vore sjuk.

Slutligen anføres att de i motionerna angivna problemen måste lösas, för att inte de ensamstående skall behöva inta den särställning i samhället, som de nu ofta med rätta anser vara fallet. Uppfattningen att de ensamståendes problem löses bäst därigenom att de prövas som integrerade i motsvarande problem för samtliga grupper i samhället delas inte av motionärerna, utan de anser att en samlad översyn av de ensamståendes problem är synnerligen nödvändig.

Utskottet

I motionerna hemställes om åtgärder till hjälp åt ensamstående.

Utskottet behandlade vid 1965, 1966, 1967 och 1968 års riksdagar motioner med samma innehåll som detta års motioner och med i huvudsak samma yrkanden (utskottets utlåtanden nr 10/1965, 8/1966, 28/1967 och 57/1968). I 1965 års utlåtande redogjorde utskottet för olika på de berörda områdena beslutade reformer m. m. och pågående utredningar. Utskottet ansåg att motionärernas önskemål om ytterligare initiativ och åtgärder i allt väsentligt syntes tillgodosedda och avstyrkte motionerna, vilka avlogs av riksdagen. Även i 1966 års utlåtande redogjordes för det fortsatta arbetet med utredningar samt för beslutade åtgärder i berörda frågor. Utskottet uttalade härefter att de ensamståendes förhållanden bör prövas såsom integrerade i motsvarande problem för samtliga grupper i samhället. Utskottet avstyrkte motionerna. Andra kammaren biföll motionerna medan första kammaren avtog, varför någon åtgärd i anledning av motionerna inte kom till stånd. 1967 och 1968 års motioner avstyrktes med samma motivering som de föregående årens.

Utskottet upptar härefter vad som inträffat i berörda frågor efter det att utskottet avgav sitt utlåtande 1968.

I *skattefrågan* avser familjeskatteberedningen att under första halvåret 1969 avge ett betänkande om individuell beskattning.

Servicekommittén, som bl. a. behandlar sådana frågor som berörs under rubriken *bostadsfrågan*, överväger enligt vad som anges i riksdagsberättelsen år 1969 i det fortsatta arbetet vilka åtgärder — statliga såväl som kommunala — som bör vidtas för att underlätta utbyggnaden av boendeservicen.

Vad gäller *vårdfrågan* får utskottet erinra om att i årets statsverksproposition (bil. 7, s. 37) föreslås en höjning av anslaget till social hemhjälp från 105 till 135 miljoner kronor vilket innebär en fortsatt upprustning av denna vårdform.

Vidare kommer enligt vad som anges i statsverkspropositionen (bil. 7, s. 2) i en särskild proposition ett nytt program för årliga folkpensionshöjningar att föreläggas vårriksdagen på grundval av förslag från pen-

sionsförsäkringskommittén. Programmet kommer att innebära en ökning av folkpensionerna med ett belopp motsvarande 3 % av basbeloppet varje år under en tioårsperiod.

Slutligen har familjepolitiska kommittén i november 1968 avlämnat en PM om avbrott i havandeskapsledighet (stencil S 1968: 2) med förslag i syfte att underlätta möjligheterna till tillfälligt förvärvsarbete under havandeskapsledighet.

Utskottet finner de i motionerna upptagna problemen väsentliga och angelägna att lösa. De berör emellertid inte bara de ensamstående utan också övriga grupper i samhället. Utskottet anser det vara en mindre rationell arbetsmetod att söka lösa dessa problem genom en enda utredning. I likhet med vad utskottet uttalat vid behandlingen av föregående års motioner är det mer ändamålsenligt att de ensamståendes problem prövas såsom integrerade i motsvarande problem för samtliga grupper i samhället. Utskottet anser det sålunda inte finnas skäl för en sådan översyn som motionärerna föreslagit utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 91 och II: 110 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 februari 1969

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

Från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s)*, Eric Peterson (fp), Helge Karlsson (s), Karl Gustav Pettersson (s)*, Kilsmo (fp), fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson (cp), Svanström (cp)*, Nyquist (s), Blomquist (m) och fru Grethe Lundblad (s)*;

Från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrby (cp)*, Haglund (s), Rimås (fp)*, Nilsson i Bästekille (m), Gustafsson i Uddevalla (s), fru Ekroth (s), herrar Johansson i Skärstad (cp)*, Johansson i Simrishamn (s), Andersson i Örebro (fp), Göransson (s) och Green (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar Eric Peterson (fp), Kilsmo (fp), fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson (cp), Svanström (cp), Blomquist (m), Larsson i Borrby (cp), Rimås (fp), Nilsson i Bästekille (m), Johansson i Skärstad (cp) och Andersson i Örebro (fp), vilka ansett, att utskottets utlåtande fr. o. m.

det avsnitt, som börjar med orden »Utskottet finner de i motionerna upptagna» samt utskottets hemställan bort lyda:

»Utskottet delar den uppfattning, som anföres i motionerna, att det förefaller rimligt att samhällets reformpolitik främst inriktar sig på grupper, där många lever på existensminimum, såsom många folkpensionärer, lågavlönade och flerbarnsfamiljer med små inkomster. Det är även utskottets uppfattning, att många grupper av ensamstående för närvarande missgynnas. Den svåra bostadssituationen i landet drabbar främst de ensamstående. Livslång bosättning i inneboenderum är inte ovanlig. Ensamma åldringar har svårt att få vård. Hemmadöttrarnas sociala situation är osäker. Förbättrad hjälp med barntillsyn är av stor betydelse för ensamstående med barn. Här finns alltså problemkomplex, som måste lösas för att inte de ensamstående skall behöva inta en särställning i samhället, vilket de nu med rätta ofta anser vara fallet.

Man kan inte bortse ifrån att vissa problem för de ensamstående aldrig kan lösas integrerade i likartade problem för andra grupper. En del av de ensamståendes problem är alltför speciella. Det fordras därför i många fall en särbehandling av de ensamståendes problem för att dessa skall kunna uppmärksammas, beaktas och lösas.

Utskottet får med hänvisning till det ovan anförda hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 91 och II: 110 hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam allsidig översyn av de problem och svårigheter som möter olika kategorier ensamstående i samhället samt framlägga förslag till effektiva åtgärder för att avhjälpa och undanröja dessa problem och svårigheter.»